

TÁJÉKOZTATÓ

A KITERJESZTETT GYÁRTÓI FELELŐSSÉGI RENDSZERRŐL

A kiterjesztett gyártói felelősségi rendszer Európai Unió irányelveken alapuló, a tagállamok által részletesebben szabályozott terület, melynek alapelveiről, céljairól és az ezek megvalósulásához kapcsolódó szabályozásról Kalácska Csaba, a vám és a jövedéki eljárások, a közúti veszélyes áruszállítás, a környezetvédelmi termékdíj és az EPR kamara által felkért szakértője adott rövid összefoglalót.

Az EPR elve szerint a gyártók kötelesek felelősséget vállalni a termékeik okozta környezeti hatásokért és azok hulladékkezeléséért. Ez azt jelenti, hogy a gyártóknak gondoskodniuk kell a termékek helyes újrafeldolgozásáról, újra hasznosításáról vagy biztonságos lerakásáról, amikor azok már elhasználódtak vagy lejárt a használati idejük.

Az EPR célja a hulladék mennyiségének csökkentése, a környezeti terhelés csökkentése ezáltal a fenntarthatóbb termelési és fogyasztási módszerek előmozdítása.

Az EPR-rendszerek általában specifikus termékkategóriákra vagy anyagokra vonatkoznak, például elektronikai hulladék, csomagolás, járművek, vegyi anyagok stb. A gyártók általában díjat fizetnek a termékeik hulladékkezeléséért vagy azok újra hasznosításáért, és a rendszer általában a termékek életciklusában résztvevő többi fél, például a kiskereskedők, a fogyasztók és a hulladékkezelők közötti együttműködést is szabályozza.

Az EPR-rendszerek számos előnnyel járhatnak, mint például:

- a hulladék mennyiségének csökkentése,
- a termelési folyamatok környezetbaráttá tétele,
- a termékek újra hasznosításának ösztönzése és
- a környezeti terhelés csökkentése.

Ezenkívül az EPR hozzájárulhat a gazdaság környezeti fenntarthatóságához és a hulladékkezelés költségeinek elosztásához azok között, akik a termékeket előállítják, forgalmazzák és használják.

Lényeges tudni, hogy az EPR-rendszerek és EPR kódok országonként és termék kategóriánként változhatnak, és a részletek az adott jogrendszerben és politikai környezetben található szabályozásokban találhatók.

Például egy országban az elektronikai hulladék EPR-rendszere lehetővé teheti, hogy a gyártók regisztráljanak és fizessenek egy díjat a forgalomba hozott elektronikai termékekkel kapcsolatos hulladékkezelési költségek fedezésére. Ez a díj általában az elektronikai termék árába épül be, és a hulladékkezelési intézmények számára biztosít pénzügyi forrást az elektronikai hulladék megfelelő kezeléséhez. Ugyanez igaz a többi EPR hatálya alá tartozó termékekre is.

Az EPR-rendszerek lehetnek kötelező vagy önkéntes alapon működő rendszerek is. A kötelező EPR-rendszerekben a gyártók törvényileg kötelesek részt venni és fizetni a termékeik hulladékkezelésének költségeibe. Magyarországon 2023. március 14-én jelent meg az erre vonatkozó szabályozás: a kiterjesztett gyártói felelősségi rendszer működésének részletes szabályairól szóló 80/2023. (III. 14.) Kormány Rendelet.

Az EPR-rendszerek célja általában az, hogy ösztönözze a gyártókat a környezetbarát tervezésre, az anyagok újra feldolgozhatóságára és az újra hasznosításra, valamint a termékek életciklusának teljes körű nyomon követésére. Ezáltal hozzájárulnak a hulladék csökkentéséhez, az erőforrások hatékonyabb felhasználásához és a környezeti terhelés csökkentéséhez.

Az EPR rendszer általában több szereplő közötti együttműködést is magában foglal. Ide tartoznak a gyártók, a kormányzati szervek, a hulladékkezelő vállalkozások, a kiskereskedők és a fogyasztók. Ezek a szereplők együttműködnek a termékek visszagyűjtésében, az újrafeldolgozásban és az újra hasznosításban, valamint az információáramlásban és a tudatosság növelésében.

Az EPR-rendszerek várhatóan tovább fogják ösztönözni az innovációt és a fenntarthatóbb termelési és fogyasztási modellek kialakulását. A gyártók ösztönzőket kapnak arra, hogy fenntarthatóbb anyagokat és technológiákat használjanak, valamint újra hasznosítási és újrafeldolgozási folyamatokat fejlesszenek ki. Ezenkívül az EPR-rendszerek segíthetnek a fogyasztók számára is a tudatosabb vásárlási döntések meghozatalában és a termékek életciklusának figyelembevételében.

EPR az Európai Unióban

Az Európai Unióban az EPR rendszerét a hulladékok kezeléséről és a hulladékká vált termékekről szóló irányelvek szabályozzák. Az EPR elve és alkalmazása tagállamonként eltérő lehet a jogi rendszerek és a helyi körülmények miatt, de az EU irányelvek határozzák meg a keretet és a közös alapelveket.

Az Európai Unió EPR-rendszere azt jelenti, hogy a gyártóknak felelősséget kell vállalniuk a termékeik életciklusának minden szakaszáért, ideértve a hulladékkezelést és az újrafeldolgozást is. Az EU célja, hogy ösztönözze a gyártókat a környezetbarát tervezésre, a hulladék mennyiségének csökkentésére és a termékek újra hasznosítására.

Az EU irányelvek meghatározzák az EPR-rendszerek által érintett termékkategóriákat, például az elektronikai és elektromos berendezéseket, a csomagolásokat, az akkumulátorokat és akkumulátort tartalmazó berendezéseket, valamint a járműveket.

Az EU irányelvek biztosítják a tagállamoknak bizonyos mozgásteret az EPR-rendszerek tervezésében és végrehajtásában. Ez lehetővé teszi számukra, hogy a helyi körülményekre és igényekre szabják az EPR-rendszereket, figyelembe véve a nemzeti jogrendszereket és a hulladékkezelési infrastruktúrákat. Az egyes tagállamoknak lehetőségük van például a díjak és kötelezettségek meghatározására, a termékkategóriák kiterjesztésére, a gyűjtési célok és mutatók meghatározására, valamint a végrehajtás és ellenőrzés módszereinek meghatározására.

Kalácska Csaba